

EDUSKUNNAN VASTAUS 143/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 ja laiksi maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 ja laiksi maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta (HE 154/2013 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystoimi on antanut asiasta mietinnön (StVM 18/2013 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Poronhoitajalle korvataan hänen itse järjestämästään ja vuonna 2014 saamastaan sijaisavusta aiheutuneita kustannuksia valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Poronhoitaja

Tätä lakia sovelletaan poronhoitajaan, jolla on yksin tai yhdessä hänelle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan ja hänen taloudes-

saan vakinaisesti elävän alle 18-vuotiaan henkilön kanssa omistuksessaan vähintään 50 poronhoitolain (848/1990) 5 §:ssä tarkoitettua luku-poroa. Lisäksi edellytetään, että hän on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja hänellä on voimassa sellainen vakuutus tai viireillä hakemus sen saamiseksi. Porojen omistusoikeus ja määrä perustuvat sijaisavun suorittamisajankohtana käytettävissä olevaan viimeksi vahvistettuun poronhoitolain 30 §:ssä tarkoitettuun poroluetteloon. Poroluettelon vahvistamisen jälkeen tapahtuneet muutokset otetaan huomioon vain, jos paliskunnan hallitus on ennen sijaisavun suorittamisajankohtaa vahvistanut muutoksen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *poronhoitotyöllä* maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettavaa poronhoitotyötä;
- 2) *perheenjäsenellä* puolisoa ja alle 18-vuotiaasta henkilöä, joka elää vakinaisesti poronhoitajan taloudessa ja on poronhoitajalle tai tämän puolisolle sukua suoraan alenevassa polvessa;
- 3) *puolisolla* aviopuolisoa ja henkilöä, jonka kanssa poronhoitaja jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

4 §

Korvauksen maksamisen edellytykset

Poronhoitajalle voidaan korvata kustannuksia, joita hänelle aiheutuu siitä, että hän hankkii itselleen sijaisen poronhoitotöihin. Edellytyksenä on, että sijaisavun tarve on johtunut hänen sairauden tai tapaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestään. Kustannusten korvaaminen sijaisavun alkamista seuraavien kuuden peräkkäisen kalenteripäivän jälkeiseltä ajalta edellyttää, että työkyvyttömyys osoitetaan lääkärin-todistuksella.

Kustannuksia voidaan korvata vain, jos ne ovat aiheutuneet sellaisten sijaisavun suorittamisajankohtana välttämättömien poronhoitotöiden hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse tehnyt omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun, jolle olisi ollut työkyvytön.

Kustannuksia ei korvata poronhoitajalle, joka sijaisavun suorittamisajankohtana saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea tai työttömyyseläkettä.

Kustannuksia ei korvata myöskään, jos:

- 1) sijaisena on toiminut poronhoitajan perheenjäsen;
- 2) poronhoitajan perheenjäsen olisi voinut tehdä sijaisen tekemän työn;

3) työtä varten on myönnetty muuta julkista rahoitustukea;

4) työ kuuluu poronhoitajan tehtäviin hänen ollessaan työsuhteessa tai toimeksiantosuhteessa paliskuntaan;

5) työ kuuluu poronhoitajan hoitamaan luotamus- tai hallintotehtävään tai vastaavaan tehtävään; tai

6) työ muodostuu sellaisesta porotuotteen jalostuksesta, joka ei ole tuotteen säilyvyyden kannalta välttämätöntä.

5 §

Korvauksen määrä

Sijaisavusta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata enintään 150 tunnilta poronhoitajaa kohti.

Korvaus on poronhoitajalle sijaisavun järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten suuruinen, kuitenkin enintään 17 euroa tunnilta.

Sijaisavun järjestämisestä aiheutuneina kustannuksina pidetään:

1) poronhoitajaan työsuhteessa olevalle työntekijälle maksettua palkkaa sosiaaliturvakuluneen; ja

2) työkorvausta, joka on maksettu ennakko-perintärekisteriin merkitylle palvelun tuottajalle.

Edellä 2 momentissa mainittu rahamäärä vastaa työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkakertoimen tasoa vuonna 2010.

6 §

Korvauksen hakeminen

Korvausta haetaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta (*Mela*).

Korvausta on haettava kahden kuukauden kuluessa kustannusten perusteena olevan sijaisapujakson päättymisestä, kuitenkin viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2015. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole haettu määräajassa, jos korvauksen epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemukseen on liitettävä sijaisen selvitys sijaisavusta. Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) sijaisavun ajankohta;
- 2) sijaisen hoitamat tehtävät;
- 3) sijaisavun järjestämisestä aiheutuneet kustannukset;
- 4) muut kustannusten korvaamiseksi tarvittavat tiedot.

7 §

Lausunnot

Poronhoitolain 19 §:ssä tarkoitetun poroisännän tai tämän ollessa estynyt mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetun poroisännän sijaisen on annettava Melalle lausuntonsa, josta ilmenee tarvittavassa laajuudessa hänen arvionsa siitä, täytyvätkö kustannusten korvaamisen edellytykset. Lausunnon antaa sen paliskunnan poroisäntä, jonka osakas sijaisapua käyttänyt poronhoitaja on. Poronhoitajan on ilmoitettava poroisännälle sijaisavun järjestämisestä välittömästi sijaisaputarpeen ilmaannuttua.

Mela voi pyytää paliskunnan hallitukselta lausunnon, jos kustannusten korvausta koskeva hakemus on ristiriidassa 1 momentissa tarkoitetun lausunnon kanssa tai jos se on muutoin asian selvittämiseksi tarpeellista.

8 §

Päätöksenteko ja korvauksen maksaminen

Päätös voidaan antaa automaattisessa tietojenkäsittelyssä tai muutoin ainakin osittain painomenetelmää käyttäen aikaansaatusasiakirjana. Tällöin allekirjoitus voidaan merkitä päätökseen koneellisesti. Päätös annetaan tiedoksi asianosaiselle hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

Mela maksaa korvauksen korvauksensaajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

9 §

Perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos korvausta on maksettu perusteettomasti, korvauksen saaja on velvollinen palauttamaan liikaa saamansa korvauksen Melalle.

Mela voi luopua takaisinperinnästä osittain tai kokonaan, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteettomasti maksetun korvauksen maksamisen ole katsottava johtuneen korvauksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Mela voi luopua takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen. Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman korvauksen maksamisesta.

Jos takaisinperintäpäätöksellä vahvistettua saatavaa ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan periä vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaisesti. Eräpäivä saa olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava viivästyskorkoineen on suoraan ulosotto-kelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

10 §

Muutoksenhaku

Melan päätöksestä saa valittaa Rovaniemen hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Melalle.

Melan on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy valituksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa Melan on toimitettava valituskirjelmä, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä Rovaniemen hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

11 §

Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano

Tässä laissa tarkoitetun toiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Tämän lain toimeenpanosta vastaa Mela.

12 §

Valtion korvaus sijaisavun kustannuksista

Valtion varoista korvataan Melalle 4 §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamisesta aiheutuneet kustannukset valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Korvaus maksetaan ennakkoina kahtena yhtä suurena eränä tammi- ja heinäkuussa 2014 siten, että ennakko on Melan käytettävissä kuukauden ensimmäisenä pankkipäivänä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisestä syystä maksaa ennakkoa edellä säädetystä poiketen, jos Melan valmius maksaa tässä laissa tarkoitetut korvaukset muutoin vaarantuisi.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa viimeistään 25 päivänä kesäkuuta 2015 valtion korvauksen lopullisen määrän. Tätä varten Melan on toimitettava ministeriölle selvitys kustannuksista viimeistään vahvistamista edeltävän kuukauden 20 päivänä.

Jos Melalle maksetut ennakot ylittävät valtion korvauksen lopullisen määrän, Melan on palautettava liikaa saamansa määrä valtiolle.

13 §

Valtion korvaus hallintokustannuksista

Valtion varoista suoritetaan Melalle kohtuullinen korvaus tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Melalle aiheutuvista hallintokustannuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö päättää Melan esityksestä 1 momentissa tarkoitetun kohtuullisen korvauksen määrän ja suorittaa korvauksen Melalle maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 §:ssä tarkoitetun korvauksen yhteydessä.

14 §

Poronhoitajan ilmoitusvelvollisuus

Poronhoitajan on ilmoitettava Melalle itseään, perhettään ja poronhoitotyötään koskevista seikoista, jotka voivat vaikuttaa tämän lain mukaisen korvauksen saamiseen tai maksettavan korvauksen määrään.

15 §

Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat poronhoitajan taloudellista asemaa.

Melalla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset, tämän lain toimeenpanoon perustuvat hallussaan olevat tiedot maksamistaan korvauksista, korvauksen saajista ja korvauksen perusteena olevista kustannuksista.

16 §

Oikeus tietojen saamiseen

Paliskunta, poroisäntä, poroisännän sijainen sekä veroviranomainen, Väestörekisterikeskus, maistraatti, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos ovat velvollisia antamaan Melalle sen pyynnöstä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat tiedot, jotka koskevat poronhoitajan yritystoimintaa ja hänel-

le myönnettyjä eläkkeitä, sekä muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi taikka Melalle tämän lain toimeenpanoa varten annettujen tietojen tarkistamiseksi.

17 §

Melan oikeus käyttää muissa asioissa saatuja tietoja

Melalla on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista asiaa käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista

varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että nämä tiedot vaikuttavat tämän lain mukaiseen korvaukseen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Melalla olisi oikeus saada nämä tiedot muutenkin erikseen. Korvauksen hakijalle tulee ilmoittaa etukäteen mahdollisesta tietojen käytöstä.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1266/2009, seuraavasti:

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

9) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaisissa (1231/1996) säädetään, turkistuottajien lomituspalveluista siten kuin turkistuottajien lo-

mituspalveluista annetussa laissa (1264/2009) säädetään sekä poronhoitajien sijaisavusta siten kuin poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa laissa (/) säädetään;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2013